

การพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางงอก

บ้านหนองบัวสร้าง จังหวัดสกลนคร

THE DEVELOPMENT OF COMMUNITY ENTERPRISE

GABA RICE NONGBUASANG GROUP,

SAKON NAKHON PROVINCE

พรนภา รักรพ¹, พลอยนภา ขำวิทย์โชติพันธุ์²

จาริตา หินเฝ้า³

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงาน วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส สภาพปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงาน และศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางงอกบ้านหนองบัวสร้าง จังหวัดสกลนคร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ผลการศึกษาพบว่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Focus Group โดยใช้กระบวนการบริหารจัดการ POLC ได้ผลการศึกษาดังนี้ ด้านการวางแผนกลุ่ม มีลักษณะการดำเนินงานแบบช่วยเหลือกัน แบ่งสมาชิกทำงานตามความถนัด ด้านการจัดองค์การกลุ่ม มีการวางโครงสร้างแบบไม่ชัดเจน

1,2 นิติสาขาการจัดการ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

3. อาจารย์ประจำสาขาการจัดการ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

อาศัยการทำงานแบบใช้ความเคยชิน เน้นงานหลักคือการตลาด มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ เหนียวญิกและกรรมการกลุ่ม ด้านการชี้ นำของประธานกลุ่ม มีการสร้างแรงจูงใจและมีการสื่อสารกับสมาชิกเป็นอย่างดี มีภาวะความเป็นผู้นำ ด้านการควบคุมเน้น การควบคุมด้านการผลิตทุกขั้นตอน ควบคุมคุณภาพทางกายภาพโดยผู้มีประสบการณ์ และทดสอบคุณภาพด้านจุลชีววิทยาจากศูนย์วิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ นอกจากนี้ผู้ศึกษา ยังได้เสนอแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกอีกด้วย

บทนำ

เศรษฐกิจโลกที่ผ่านมามีความผันผวน เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นเหตุให้รัฐบาลเล็งเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องเพิ่มศักยภาพและโอกาสให้กับประชาชนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนนั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพและมั่นคง ซึ่งเป็นแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งกับภาคประชาชน ให้สามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเอง ภาครัฐจึงได้ทำการส่งเสริมให้ชุมชนรวมกลุ่มกันประกอบกิจการในแนวทาง “วิสาหกิจชุมชน” อันเป็นการประกอบการเพื่อสร้างรายได้ และเพื่อการพึ่งตนเองของครอบครัวชุมชน รวมทั้งระหว่างชุมชน โดยการนำวัตถุดิบ

ทรัพยากร และภูมิปัญญาของชุมชน มาสร้างสรรค์ผลผลิต เพื่อ
ก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเรียนรู้ของชุมชน

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2548) ให้
ความหมายวิสาหกิจชุมชนว่า กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิต
สินค้าการให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่
มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการ
ดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นรูปนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติ
บุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว
ชุมชนและระหว่างชุมชน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ
ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประกาศกำหนด

ปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางงอกบ้านหนองบัว
สร้าง ประสบปัญหาและอุปสรรคในรูปแบบการดำเนินงานกลุ่ม
หลายประการ เช่น ขาดวัตถุดิบและแรงงานในการจำหน่าย
ในช่วงฤดูทำนา เครื่องจักรในการผลิตที่ไม่เพียงพอต่อความ
ต้องการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อตรงต่อการดำเนินงานของกลุ่มข้าว
ฮางงอก ผู้ศึกษาจึงทำการหาแนวทางพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน
ข้าวฮางงอกบ้านหนองบัวสร้าง โดยต้องอาศัยแนวคิดและทฤษฎี
การบริหารจัดการ ซึ่งประกอบไปด้วยกระบวนการ POLC และ
ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก โดยใช้
SWOT Analysis เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงาน
ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางงอกบ้านหนองบัวสร้าง จังหวัด
สกลนคร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปรีชา สุกใส (2546) กล่าวว่า การพัฒนาทีม คือ การพัฒนาที่เริ่มจากสมาชิกทุกคนในกลุ่ม เป็นผู้ปฏิบัติ และเป็นผู้ขยายระบบการปฏิบัติไปสู่กลุ่มอื่นๆได้ ดังนั้นการพัฒนาทีมจึงหมายถึงกระบวนการต่างๆที่ส่งเสริมให้สมาชิกทีมมีความรู้เพิ่มขึ้น และสามารถนำมาใช้ในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมให้สมาชิกทีมบรรลุเป้าหมายกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2548) ได้ให้ความหมายของการจัดการ คือ กระบวนการนำทรัพยากรการบริหารมาใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนกระบวนการบริหารของระดับผู้บริหาร ประกอบด้วย ด้านการวางแผน (Planning) ด้านการจัดองค์การ (Organizing) ด้านการชี้นำ (Leading) และด้านการควบคุม (Controlling)

เอกวิanit พรหมรักษา (2555) กล่าวว่า SWOT Analysis เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์สำหรับองค์กร หรือโครงการ ซึ่งช่วยผู้บริหารกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายในโอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก สำหรับกำหนดแผนงานโครงการจะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์และการกำหนดกลยุทธ์เพื่อให้อุตสาหกรรมพัฒนาไปในทางที่เหมาะสม

นิสานาถ ชาญศิลป์ (2552) ศึกษาเรื่องการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนโดยทุนทางสังคม : กรณีศึกษาชุมชนตลาดล่างบางพระ หมู่ที่ 1 ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการศึกษา คือ เพื่อศึกษาพัฒนาการการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของชุมชนตลาดล่างบางพระ และเพื่อศึกษากระบวนการทุนทางสังคมในการดำเนินงาน/กิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ของชุมชน ผลการศึกษาพบว่า สังคมที่มีทุนทางสังคมที่หลากหลาย ทำให้สามารถรองรับกับปัญหาและวิกฤตการณ์ต่างๆ ได้ดี การส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศักยภาพของคนในชุมชนที่เริ่มจากการพัฒนาที่ตนเองเป็นอยู่ นำไปสู่การพัฒนาของกลุ่มและชุมชน การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนมีความยั่งยืน ชุมชนมีความเข้มแข็ง การจัดการของกลุ่มที่ใช้หลักการผสมผสานเข้ามาช่วยในเรื่องของการจัดการเพื่อให้การดำเนินการของกลุ่มฯ และชุมชนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่งผลต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอก บ้านหนองบัวสร้าง จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส สภาพปัญหา

และอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮาง
งอกบ้านหนองบัวสร้าง

3. เพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนารูปแบบการ
ดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางงอก บ้านหนองบัวสร้างที่
ทำให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประโยชน์คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงรูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจ
ชุมชนข้าวฮางงอก บ้านหนองบัวสร้างจังหวัดสกลนคร

2. ได้ทราบถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นใน
การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและสามารถหาแนว
ทางแก้ไขได้

3. ได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนข้าว
ฮางงอกบ้านหนองบัวสร้างที่จะทำให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

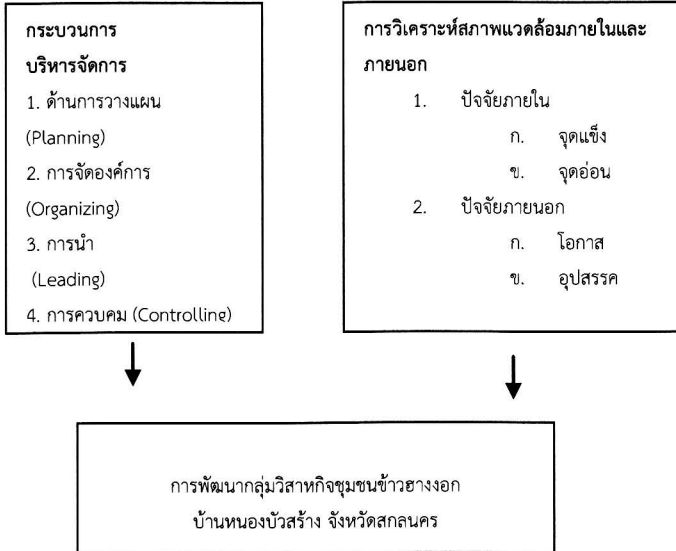
4. ผลการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้วางแผน
ปรับปรุงและพัฒนากลุ่มอาชีพอื่นๆได้

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาโดยใช้ระยะเวลา 4 เดือน ตั้งแต่เดือนมิถุนายน
2556 ถึง เดือนกันยายน 2556 โดยมุ่งศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ข้าวฮางอก บ้านหนองบัวสร้าง โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎี
การบริหารจัดการ และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและ
ภายนอกกลุ่ม

กรอบแนวคิดการศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

ที่มา: จากการศึกษา

วิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอกบ้านหนองบัวสร้าง จังหวัดสกลนคร เป็นงานวิจัยเชิง

คุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร ซึ่งขั้นตอนของการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอกบ้านหนองบัวสร้าง จังหวัดสกลนคร จำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและเก็บข้อมูลคั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เน้นการจัดเก็บข้อมูลแบบ Focus Group โดยอาศัยการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่มีการวางแผนคำถาม และวิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นระบบ ไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับคำถามและลำดับขั้นตอนของการสัมภาษณ์ล่วงหน้า

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการประกอบการศึกษาสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นการศึกษา ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการที่มีทฤษฎี แนวคิดที่ สอดคล้องและเกี่ยวข้องกับหัวข้อแนวโน้มการพัฒนาธุรกิจ โดย ศึกษางานวิจัย วิทยานิพนธ์ที่มีอยู่ก่อน และเอกสารวิชาการ จาก ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร และการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากทาง อินเทอร์เน็ต โดยข้อมูลที่ได้จากทางอินเทอร์เน็ตที่สามารถ ค้นคว้ามาได้จากเครือข่ายความร่วมมือพัฒนาห้องสมุดสถาบัน อุดมศึกษาไทย

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จาก การรวบรวมมาจากแหล่งข้อมูล โดยเป็นข้อมูลที่ได้จากการ สัมภาษณ์ประชาชนกลุ่มและสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮาง งอกบ้านหนองบัวสร้าง จังหวัดสกลนคร ซึ่งสัมภาษณ์แบบไม่มี โครงสร้าง และใช้วิธีการสังเกตร่วมด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลและภาพรวมทั้งหมดภายหลังเก็บข้อมูล แล้ว ได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และทำการ ประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลที่ได้จาก การสัมภาษณ์เชิงลึกมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งอาศัยแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่ออธิบายข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนากลุ่ม

วิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอกบ้านหนองบัวสร้าง จังหวัดสกลนคร โดยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อวางแผนรูปแบบการดำเนินงานและหาแนวทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอกบ้านหนองบัวสร้าง จังหวัดสกลนคร

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง การพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอกบ้านหนองบัวสร้าง จังหวัดสกลนคร สรุปผลจากการวิเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการ POLC ได้ดังนี้

1. ด้านการวางแผนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอกบ้านหนองบัวสร้าง การวางแผนดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอกบ้านหนองบัวสร้าง มีการวางแผนการดำเนินงาน มีลักษณะการทำงานแบบช่วยเหลือกัน ซึ่งหากสมาชิกคนใดว่างก็จะเข้ามาช่วยเหลืออีกหน้าที่ เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการทำงาน ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติงานแบบเกื้อกูล ไม่เน้นโครงสร้างองค์กรที่ได้กำหนดไว้สำหรับการวางแผนงานด้านการผลิต การตลาด ทรัพยากร และการบัญชีการเงิน ทางกลุ่มได้ใช้วัตถุดิบหลักในการผลิตข้าวฮางอก โดยนำข้าวมาจากภายในชุมชนที่มีการปลูกข้าวเอง และได้คัดเลือกเมล็ดข้าวที่มีความสมบูรณ์ เพื่อให้ได้มาตรฐานในการผลิต โดยคำนึงถึงคุณภาพ

และควบคุมทุกขั้นตอนในการผลิต โดยผู้มีทักษะความรู้ ประสบการณ์และกลุ่มต้องการเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคในทุกเพศ ทุกวัย โดยเริ่มจากผู้ที่มีรึกสุขภาพ และขยายวงกว้างไปยังกลุ่มอื่นๆ โดยวางแผนการตลาดเริ่มจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน กำหนดราคาที่เหมาะสม หาแหล่งจำหน่ายที่เป็นจุดสนใจของคนในชุมชนและผู้บริโภค โดยการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ทางสื่อวิทยุชุมชน พร้อมทั้งมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายโดยเหรียญก และเก็บเงินกองกลางที่ได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไว้ใช้ลงทุนต่อยอดส่วนการปฏิบัติงานภายในกลุ่มมีการมอบหมายหน้าที่ตามความถนัด

2. ด้านการจัดองค์การของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอกบ้านหนองบัวสร้าง โครงสร้างการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอกบ้านหนองบัวสร้างประกอบด้วย ตำแหน่งประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม เหรียญก เลขานุการ และสมาชิก ซึ่งมีการวางโครงสร้างแบบไม่ชัดเจนนัก ไม่ระบุหน้าที่ในการทำงานในแต่ละด้าน มีตำแหน่งหน้าที่ไม่ชัดเจน อาศัยการทำงานแบบใช้ความเคยชิน และดำเนินงานแบบพี่น้องกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทุกหน้าที่ และด้านทรัพยากรหรือแรงงานในการดำเนินงานไม่เพียงพอทางกลุ่มมีการจ้างงานเยาวชน นักเรียน นักศึกษาภายในชุมชน หรือชาวบ้านที่ว่างจากการทำงานมาช่วยในการดำเนินงาน โดยให้ค่าตอบแทนเป็นตัวเงินหรือสิ่งของ

3. ด้านการชั้นนำประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางงอกบ้านหนองบัวสร้างประธานกลุ่มทำการวางแผนการทำงาน และดูแลการทำงานในขั้นตอนการผลิตที่ต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ในการผลิต มีทักษะความรู้ในการผลิตข้าวฮางงอกเป็นอย่างดี โดยมีหน้าที่ในการวางแผนการทำงาน ดูแลขั้นตอนการผลิต ตรวจสอบความเรียบร้อย และรูปแบบการทำงานของประธาน คือ ใช้วัตถุดิบหลักจากชุมชน ปลูกเอง ผลิตเองจำหน่ายเอง และนำรายได้สู่สมาชิกในกลุ่ม นอกจากนี้ ประธานกลุ่มยังมีอีกบทบาท คือ การเป็นวิทยากรให้กับงานสัมมนาด้านเกษตรกรรม โดยให้ความรู้เกี่ยวกับข้าวฮางงอก จะเห็นได้ว่าประธานกลุ่มเป็นผู้มีภาวะความเป็นผู้นำสูงส่งผลให้การทำงานเป็นทีมและพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางงอกบ้านหนองบัวสร้างนั้น ทุกคนในกลุ่มมีความสามัคคีในการทำงาน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อสมาชิกทุกคนร่วมกันทำงานก็จะทำให้บรรยากาศในการทำงานดี สมาชิกทุกคนมีความสุขรู้สึกดีเมื่อเข้ามาทำงาน งานที่ออกมาก็จะมีประสิทธิภาพและการสื่อสารหรือประสานงานระหว่างประธานกับสมาชิกกลุ่มมีความชัดเจนเนื่องด้วยสมาชิกทุกคนในกลุ่มเป็นคนในชุมชนเดียวกัน สามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วและชัดเจน เช่น การเรียกประชุม การปรึกษาหารือ อีกทั้งภาษาที่ใช้ในการพูดคุยเป็นลักษณะเดียวกัน

4. ด้านการควบคุมการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอกบ้านหนองบัวสร้าง การควบคุมด้านการผลิตในการผลิตทุกขั้นตอนมีการควบคุมปริมาณในการผลิต โดยการผลิตทุกครั้งจะผ่านการควบคุมโดยประธานกลุ่มหรือสมาชิกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ควบคุมคุณภาพทางกายภาพ พร้อมทั้งตรวจสอบคุณภาพด้านจุลชีววิทยาสม่ำเสมอโดยนำตัวอย่างข้าวไปตรวจสอบที่ศูนย์วิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร เพื่อให้สินค้ามีคุณภาพและมาตรฐาน ส่วนการควบคุมด้านการดำเนินงานการดำเนินงานของกลุ่ม และมีการควบคุมด้านการผลิต จากการสั่งซื้อสินค้าของกลุ่มลูกค้า โดยการวางแผนการรับคำสั่งซื้อและการผลิตให้ทันตามกำหนดเวลา

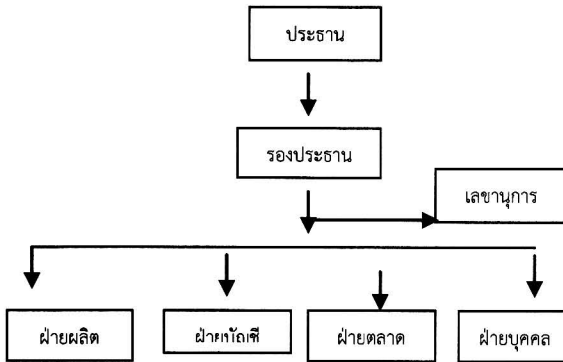
แนวทางการพัฒนา

ผู้ศึกษาขอเสนอแนวทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอกบ้านหนองบัวสร้าง จังหวัดสกลนคร สามารถแบ่งออกเป็น 2 แนวทางใหญ่ๆ ได้แก่

1. แนวทางด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายใน
จากการศึกษาสภาพแวดล้อมภายในของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าว

ช่างออกแบบหนองบัวสร้าง พบว่ามีจุดอ่อนในการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 โครงสร้างการดำเนินงานของกลุ่ม ผู้ศึกษาได้วางโครงสร้างการดำเนินของกลุ่มให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวช่างออกแบบหนองบัวสร้างใหม่ ดังนี้

ภาพที่ 3 โครงสร้างการดำเนินงานตามหน้าที่ ที่มา: จากผลการศึกษาของผู้ศึกษา

จากภาพที่ 3 ผู้ศึกษาได้เสนอโครงสร้างการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวช่างออกแบบหนองบัวสร้างใหม่ โครงสร้างตามหน้าที่ที่จะแบ่งงานกันทำเฉพาะด้าน ได้แก่ การผลิต การบัญชี ฝ่ายทรัพยากร และการตลาด ซึ่งโครงสร้างตามหน้าที่จะได้รับประโยชน์จากการสร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โครงสร้างตามหน้าที่จะมีสายการบังคับบัญชาและการ

ติดต่อสื่อสารตามแนวทางที่ยาวและเฉพาะด้าน และตอบสนอง การเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมที่มีการประสานงานระหว่าง หน้าที่ต่างๆได้เข้า โครงสร้างตามหน้าที่ที่จะเหมาะสมกับบริษัทที่ไม่ มีการปรับตัว

1.2 แรงจูงใจในการทำงานสมาชิกในกลุ่ม จาก การขาดแรงจูงใจในการทำงานของสมาชิก ผู้ศึกษาจึงได้หาแนว ทางการพัฒนาแรงจูงใจในการดำเนินงานของคนในกลุ่ม โดย เพิ่มการสร้างความรู้ความผูกพันในองค์กร การจัดกิจกรรมต่างๆ ให้ สมาชิกเกิดความผูกพันในกลุ่มมากขึ้น และเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมองค์กรให้มีเกิดความปรองดองกัน สามัคคีในการ ทำงาน ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาซึ่งกันและกันพร้อมทั้ง ส่งเสริมด้านภาพลักษณ์ให้คนในกลุ่มเกิดความพึงพอใจในตัว องค์กรมากขึ้น เพื่อให้สมาชิกเกิดความพึงพอใจที่เข้าร่วมในการ ทำงานและดูแลสภาพแวดล้อมภายในโดยการให้รางวัลแก่ สมาชิกที่ปฏิบัติหน้าที่ดี ให้กำลังใจสมาชิกและสร้างความ ปรารถนาในการทำงานการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ก็เพื่อให้ งานสามารถดำเนินไปได้อย่างรวดเร็วและสมาชิกในกลุ่มมีความ สนใจในงานที่ทำ

1.3 ช่องทางการจัดจำหน่าย จากปัญหาด้านช่อง ทางการจัดทำหน่าย ท่าเลที่ตั้งทำให้การติดต่อกับผู้บริโภคที่ สนใจเกิดความลำบาก ผู้ศึกษาเสนอแนวทางในการพัฒนาโดย การเพิ่มช่องทางในการติดต่อ เช่น การจัดทำเว็บไซต์ การใช้

Social Network ในการลงข้อมูล โดยฝ่ายขายและประชาสัมพันธ์เป็นผู้ดูแล หรือใช้วิธีเพิ่มคุณค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ ข้าวฮางอก โดยกระจายข่าวสารคุณประโยชน์ของข้าว เพื่อให้เพิ่มเอกลักษณ์และจุดเด่นมากยิ่งขึ้น หรือจะจัดทำเป็นกระเช้าของขวัญในช่วงเทศกาล ที่ดูเป็นของมีประโยชน์และห่วยใยคนที่รับของขวัญ เป็นต้น

1.4 ปัญหาเครื่องจักรในการผลิต จากปัญหาเครื่องจักรในการผลิตที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มที่ไม่สามารถผลิตทันตามกำหนด ผู้ศึกษาจึงได้เสนอแนวทางการพัฒนาโดยควรมีการวางแผนการดำเนินใหม่ และดำเนินการตามโครงสร้างการดำเนินงานแบบตามหน้าที่ ที่มีการกำหนดหน้าที่ การดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานทันตามกำหนดเวลาและเพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค และจัดทำระบบสินค้าคงคลังในการจัดเก็บสินค้า เพื่อสำรองสินค้าไว้จำหน่ายให้ทันตามกำหนดเวลา

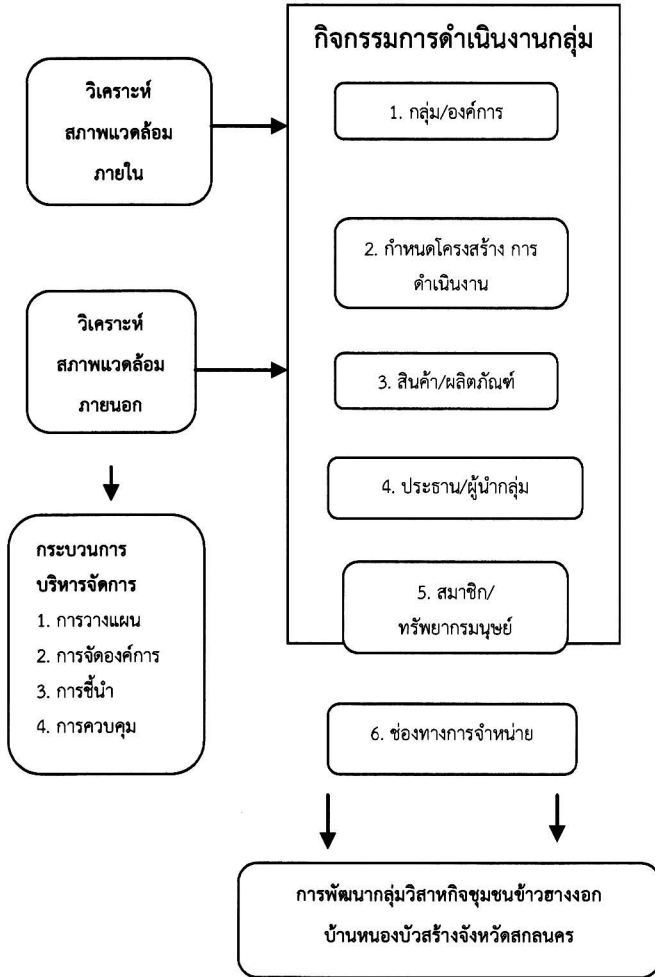
2. แนวทางด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอก
จากการศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ข้าวฮางอกบ้านหนองบัวสร้าง พบว่ามีอุปสรรคในการดำเนินงานที่ไม่สามารถควบคุมได้ดังนี้

2.1 คู่แข่งขันในตลาดมีจำนวนมาก จากการศึกษา ผู้ศึกษาจึงได้เสนอแนวทางการพัฒนาและเตรียมรับมือกับสภาพแวดล้อมภายนอกที่เกิดขึ้น ด้านคู่แข่งในตลาดที่มี

จำนวนมาก จึงควรทำการพัฒนาแผนการตลาด และกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อทำการแข่งขันกับคู่แข่งชั้นในตลาดให้มีความเหนือคู่แข่งชั้น และขึ้นมาเป็นผู้นำในตลาด โดยสร้างจุดเด่นความเป็นเอกลักษณ์ และโฆษณาประชาสัมพันธ์ หรือใช้แนวทางการพัฒนาโดยเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย

2.2 สภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ จากอุปสรรคด้าน ภูมิอากาศ คือ ฤดูฝน ทำให้ขั้นตอนการผลิตมีปัญหาและไม่สามารถผลิตสินค้าได้ทันตามกำหนด และอาจทำให้เสียลูกค้าได้ ผู้ศึกษาจึงได้แนะแนวทางการพัฒนาและรับมือกับอุปสรรค โดยการวางระบบจัดเก็บสินค้าคงคลัง ในช่วงที่ลูกค้าผลิตสินค้าไม่มากนัก ผู้ผลิตก็ทำการผลิตสินค้า และเก็บไว้เป็นสินค้าคงคลัง และให้สมาชิกดำเนินงานตามโครงสร้าง เพื่อให้สามารถผลิตสินค้าได้เป็นจำนวนมากตามแผนที่วางไว้

กรอบแนวทางการพัฒนากลุ่ม

ภาพที่ 4 กรอบแนวทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอกบ้านหนองบัวสร้าง
ที่มา: จากการศึกษา

จากภาพที่ 4 ผู้ศึกษาได้จัดทำกรอบแนวทางการพัฒนาจากการศึกษา โดยใช้แนวทางการพัฒนากลุ่มที่ได้เสนอข้างต้นคือ แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก มาสรุปเป็นกิจกรรมการดำเนินงานกลุ่มจากกรอบแนวคิด ได้เสนอแนวทางการพัฒนาออกเป็น 6 ข้อ ซึ่งเป็นกิจกรรมการดำเนินงานกลุ่มโดยแต่ละกิจกรรมมีการควบคุมการใช้

ข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งข้อมูลมาจากกระบวนการบริการจัดการ และการวิเคราะห์ SWOT Analysis หรือสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอก ดังนี้

1. กลุ่ม/องค์การ คือ การวางแผนกลุ่ม โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และควบคุมวัฒนธรรมองค์การ เพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์การดำเนินไปตามแผนที่วางไว้

2. กำหนดโครงสร้างการดำเนินงาน คือ การจัดการโครงสร้างองค์การ โดยกำหนดหน้าที่ การปฏิบัติงานของบุคลากรหรือสมาชิกให้ชัดเจน เพื่อการทำงานที่เป็นระบบและชัดเจน ซึ่งควรประกอบด้วย ฝ่ายผลิต ฝ่ายตลาด ฝ่ายบัญชี และฝ่ายทรัพยากรบุคคล เพื่อให้ครอบคลุมทุกหน้าที่งาน

3. สินค้า/ผลิตภัณฑ์ ทางกลุ่มควรสร้างเอกลักษณ์และจุดเด่นให้แก่ผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เป็นที่รู้จักและเป็นจุดสนใจ โดยการเพิ่มมูลค่าสินค้าให้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น และเพิ่มความแตกต่างของสินค้า เช่น การจัดทำเป็นกระเช้าข้าว เป็นต้น พร้อมทั้งควร

ตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์และมาตรฐานของข้าวฮางอก อยู่เสมอ โดยเริ่มตั้งแต่การคัดเลือกวัตถุดิบ ขั้นตอนการผลิต ไปจนถึงการบรรจุภัณฑ์

4. ประธาน/ผู้นำกลุ่ม ต้องเป็นผู้มีความเป็นผู้นำ ชี้นำ สมาชิกให้มีการทำงานตามแผนที่วางไว้ และมีความรับผิดชอบ ในการทำงาน ไม่ละเลยหน้าที่ และสำคัญต้องหมั่นพัฒนาทักษะ/ ความสามารถในการปฏิบัติงาน โดยเข้าร่วมการอบรมจาก ภาครัฐ การหาประสบการณ์จากกลุ่มวิสาหกิจอื่น เป็นต้น เพื่อ เป็นแบบอย่างให้แก่สมาชิกและเป็นที่ปรึกษาด้านการดำเนินงาน ให้แก่สมาชิกได้

5. สมาชิก/ทรัพยากรมนุษย์ ควรเริ่มจากการสรรหา และคัดเลือกสมาชิกใหม่เข้าร่วมกลุ่ม เพื่อเพิ่มกำลังการผลิต โดย เลือกจากคนในชุมชนที่มีความสนใจในการผลิตข้าวฮางอกและ สำหรับสมาชิกที่เข้ามาร่วมกลุ่ม ก็ควรสร้างแรงจูงใจในการ ทำงานให้แก่สมาชิก เพื่อเป็นการรักษาสมาชิกและสร้างแรง ขับเคลื่อนในการทำงานให้มากขึ้นพร้อมทั้งควรมีการพัฒนา ทักษะ/ความสามารถโดยการให้เข้าร่วมการอบรม และออกงาน แสดงสินค้าหาประสบการณ์ทำงาน และทำการผลิตให้มี ประสิทธิภาพ

6. ช่องทางการจำหน่าย คือ การจัดหาช่องทางที่จะทำ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้เป็นที่สนใจมาก ยิ่งขึ้น และเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป โดยการใช้ Social Network และ

เว็บไซต์ เช่น การสร้างหน้าโฆษณาใน Face book หรือ การจัดทำเว็บไซต์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม พร้อมเพิ่มคุณประโยชน์เป็นข้อมูลในเว็บไซต์ อีกทั้งควรออกงานแสดงสินค้า และโฆษณาทางวิทยุชุมชนในช่วงเทศกาล อีกช่องทางหนึ่งด้วย เพื่อเป็นทางเลือกของผู้สนใจ

ดังนั้น เมื่อดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้ จะทำให้การดำเนินงานของกลุ่มบรรลุตามแนวทางการพัฒนาตามที่คุณศึกษาได้เสนอแนวทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอกบ้านหนองบัวสร้าง จังหวัดสกลนคร

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮาง
งอกบ้านหนองบัวสร้าง จังหวัดสกลนคร ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ
ดังนี้

**ข้อเสนอแนะจากการศึกษา สำหรับกลุ่มวิสาหกิจ
ชุมชน** การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ต้องอาศัยหลายประเด็น
ประกอบกัน ซึ่งนอกจากการใช้แนวคิดและทฤษฎีช่วยในการวาง
แผนการทำงานหรือการแก้ปัญหาแล้ว ทางกลุ่มจำเป็นต้องทราบ
ถึงสภาพแวดล้อมภายในกลุ่ม คือ จุดแข็ง-จุดอ่อน และ
สภาพแวดล้อมภายนอกกลุ่ม โอกาส-อุปสรรคเพื่อวิเคราะห์และ
ประเมินสถานการณ์ของกลุ่ม เตรียมแผนรับมือกับปัญหาที่อาจ
เกิดขึ้นรวมทั้งควรกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของกลุ่มด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. จากที่ผู้ศึกษาได้กล่าวในวัตถุประสงค์ของการศึกษา
เล่มนี้แล้วนั้น ต้องการทราบถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ซึ่ง
ปัจจัยที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาและสรุปออกมานั้นยังไม่ครบถ้วนและไม่
ครอบคลุมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่น
2. การศึกษาครั้งต่อไปอาจจะศึกษาถึงการนำแนว
ทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางงอกบ้านหนองบัว

สร้าง จังหวัดสกลนคร ไปประยุกต์ใช้ และนำมาปรับให้
เหมาะสมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ จะช่วยให้แนวทางการ
พัฒนาที่มีความหลากหลายและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

ปรีชา สุกใส. 2546. การพัฒนากลุ่ม (Online).

www.gotoknow.org, 26 มิถุนายน 2556.

นิสานาด ชาญศิลป์. 2552. การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนโดยทุน
ทางสังคม: กรณีศึกษาชุมชนตลาดล่างบางพระ หมู่ที่
1 ตำบล บางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี.

วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
พัฒนาชุมชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. 2548. ความหมาย
วิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ทนายความ
ทั่วไทย.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2548. ความหมายการจัดการ.

กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

เอกวิנית พรหมรักษา. 2555. แนวคิด SWOT Analysis
(Online). www.promruca-dba.blogspot.com,
28 มิถุนายน 2556.